

im ÇKDa.

प्राणिकृता f. Schuh Trik. 2, 10, 12. — Vgl. प्राणिकृता.

प्राणित्य n. Schuld (ऋण) ÇKDa. und Wilson nach Trik. 2, 9, 1; nach den Corrigg. ist aber प्रामित्य zu lesen.

प्राणेश (1. प्राण + ईश) m. 1) der Herr über das Leben, der Geliebte, Gatte H. 316. Sāh. D. 71, 1. Verz. d. Oxf. H. 89, a, 3. 5. प्राणेशा f. Geliebte, Gattin H. 515. — 2) der Herr über den Lufthauch, N. pr. eines Marut Mit. 142, 13.

प्राणेश्वर (1. प्राण + ईश) m. 1) der Herr über das Leben, der Geliebte, Gatte MBh. 3, 2594. Spr. 27. 2692. 3713. Hit. 40, 9. 86, 11. ०री f. Geliebte, Gattin Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 25. Çl. 3. Vgl. निशा०. — 2) ein best. Recept Verz. d. B. H. No. 972.

प्राणोपहार (1. प्राण + उ०) m. Speise (was man dem Leben darbringt) Buāg. P. 4, 31, 14.

प्राणयज्ञ (प्राणिन् + यज्ञ) n. ein Theil eines lebenden Wesens, des Menschen AK. 3, 4, 26, 197. Trik. 3, 3, 110.

प्रातःकार्य (प्रातर + कार्य) n. Morgengeschäft. Morgencerimonie MBh. 3, 3834.

प्रातःकाल (प्रातर + काल) m. Morgenzeit, der frühe Morgen Hit. 106, 10, v. l. Kull. zu M. 3, 280.

प्रातःकृत्य (प्रातर + कृ०) n. = प्रातःकार्य Verz. d. Oxf. H. 95, a, 7.

प्रातःप्रकर s. u. प्रकर 1.

प्रातर (von 1. प्र; vgl. πρωτ) adv. gaṇa स्वरदि zu P. 4, 1, 37. VS. Prāt. 1, 168. AV. Prāt. 2, 48. (प्रातर Uṇādis. 5, 59). früh, morgens; am nächsten Morgen, morgen früh, morgen AK. 3, 5, 19. H. 1533. Halā. 1, 111. प्राता रवे नवौ योजि RV. 2, 18, 1. 3, 41, 2. 52, 1. 7, 41, 1. प्रातः सुतर्मयिवो क्यञ्च 4, 33, 7. प्राता रवे प्रातरिवा दधाति 1, 125, 1. प्रातरङ्गः 5, 76, 3. Ait. Br. 2, 31. 3, 44. 4, 20. सायम् प्रातः मध्यदिनं परि AV. 4, 11, 12. 6, 128, 2. 11, 2, 16. Çāṇkh. Çr. 2, 6, 1. M. 7, 37. 11, 211. 219. R. 2, 65, 1. Suçr. 1, 242, 7. Raḡh. 1, 90. 2, 24. Spr. 1896. 1960. BRAHMA-P. in LA. 57, 5. Hit. 9, 7. प्रातः प्रातः jeden Morgen Daçak. in Benf. Chr. 189. 17. यत्स्वप्ने घ्नन्मम्राति न प्रातरधिगम्यते davon merkt man andern Morgens Nichts AV. 7, 101, 1. प्रातर्वः प्रतिवक्तास्मि Ait. Br. 3, 22. गन्धर्वा वै ते प्रातर्वर दातारः Çat. Br. 11, 5, 4, 12. Kūāṇḍ. Up. 5, 11, 7. Kāṭh. 32, 7. Kāṭh. Çr. 2, 1, 17. 5, 4, 2. Suçr. 1, 111, 9. Raḡh. 2, 70. Vid. 49. 217. 222. 276. Kāṭhās. 4, 43. 71. Hit. 21, 7. 94, 15. Vid. 118. 202. 234. Kāṭhās. 5, 21. 28, 124. 39, 114. 43, 294. Pañkāṭ. 53, 8. Vet. 11, 20. Personifiziert ein Sohn Pushpārṇa's von der Prabhā Buāg. P. 4, 13, 13. — Vgl. अभि०, सायं०, सु०.

प्रातर v. l. für प्रतर im gaṇa कृशाद्यादि zu P. 4, 2, 80. m. N. pr. eines Nāga: प्रातरातिका MBh. 1, 2154.

प्रातरनुवाक (प्रा० + अनु०) m. Frühaussagung, so heisst die Litanei, mit welcher das Prātahsavana beginnt: प्रातरनुवाको मरुति रात्र्या अनूच्यः Ait. Br. 2, 15. 17. 18. 4, 19. 5, 33. सप्त चतुर्हस्तराणि च्छन्दसि प्रातरनुवाके ऽनूच्यते TBr. 1, 5, 9, 7. 2, 2, 2, 6. Çat. Br. 3, 9, 2, 7. 4, 3, 2, 1. 11, 5, 5, 9. Kāṭh. Çr. 9, 1, 10. 13. 13, 2, 8. प्राग्वयसो प्रवादात्प्रातरनुवाकायामन्त्रितः Åçv. Çr. 4, 13. 15. Çāṇkh. Çr. 6, 2, 1. 6, 38. Kūāṇḍ. Up. 2, 24, 3. 4, 16, 2.

IV. Theil.

प्रातरभिवाद (प्रा० + अभि०) m. Morgengruss Gobh. 3, 1, 13.

प्रातरङ्ग (प्रा० + यङ्ग) m. 1) der frühe Tag, Vormittag Gobh. 4, 6, 7. — 2) N. pr. eines Mannes Ind. St. 4, 372. Müller, SL. 443.

प्रातराश (प्रा० + आश) m. Frühstück Trik. 2, 9, 18. H. 425. Kauç. 72. 73. 141. Gobh. 1, 3, 19. Çāṇkh. Grh. 2, 12. Draup. 4, 17. MBh. 12, 8013 = 13, 4405. R. 5, 24, 8. Mārk. 2, 14. Dhāt. 76, 19. Bāg. P. 3, 2, 2. 6, 18, 51. अ० adj. kein Frühstück einnehmend Suçr. 2, 74, 1. — Vgl. सायमाश.

प्रातराशित adj. der am Morgen gegessen hat, ein Frühstück eingenommen hat M. 4, 62. Eher von प्रातराश als प्रातर + आशित (vom caus. von 2. अग्र).

प्रातराहुति (प्रातर + आ०) f. Frühpfer, so heisst die zweite Hälfte des täglichen Agnihotra-Opfers Ait. Br. 5, 28. Çat. Br. 4, 5, 2, 16. 13, 4, 1, 10. Kāṭh. Çr. 25, 7, 1. Lāṭṭ. 3, 2, 8. 8, 3, 1. 10, 11, 8.

प्रातरैवन् (प्रातर + ई०) adj. P. 3, 2, 75. Sch. Vop. 26, 69. früh ausgehend, — kommend, Morgengast: प्राता रवे प्रातरिवा दधाति RV. 1, 125, 1. 2. die Åçvin Nib. 4, 17. Kāṭh. 30, 1. voc. ०वस् P. 8, 3, 1. Vārtt. 1, Sch.

प्रातरैय adj. von प्रतर (v. l. प्रातर) gaṇa कृशाद्यादि zu P. 4, 2, 80.

प्रातर्गय (प्रा० + गेय) m. ein Sänger, dessen Amt es ist den Fürsten am Morgen aus dem Schlaf zu wecken, Trik. 2, 8, 56.

प्रातर्जित् (प्रा० + जित्) adj. früh siegend, — gewinnend RV. 7, 41, 2.

प्रातर्दन adj. von प्रतर्दन Ind. St. 1, 405.

प्रातर्दिन (प्रा० + दिन) n. der frühe Tag, Vormittag Trik. 3, 3, 467.

प्रातर्दुग्ध (प्रा० + दु०) n. Morgenmilch Çat. Br. 3, 2, 2, 16.

प्रातर्दोह (प्रा० + दोह) m. Morgenmelkung, Frühmilch Kāṭh. Çr. 4, 2, 38. 7, 4, 31. Lāṭṭ. 10, 13, 7. 16, 10.

प्रातर्भोक्तृ (प्रा० + भो०) m. Krähe (Frühesser) Çarudā. im ÇKDa.

प्रातर्भोजन (प्रा० + भो०) n. Frühstück Trik. 2, 9, 18. Çāṭādh. im ÇKDa.

प्रातर्गैवन् (प्रा० + या०) adj. so v. a. प्रातरैवन् RV. 1, 44, 13. 45, 9. 2, 39, 2. 5, 31, 3. प्रातर्गैवाणा प्रथमा यज्ञधम् die Åçvin 77, 1. 8, 38, 7. रघ 10, 40, 1. 41, 2. 63. 14. Ait. Br. 2, 15. Çat. Br. 3, 9, 2, 8. Çāṇkh. Çr. 2, 8, 21.

प्रातर्युक्त (प्रा० + युक्त) adj. früh angespannt: Wagen TBr. 2, 4, 2, 7.

प्रातर्युज्ज (प्रा० + युज्ज) adj. 1) früh anspannend Nib. 12, 4. die Åçvin RV. 1, 22, 1. — 2) so v. a. प्रातर्युक्त, vom Wagen der Åçvin RV. 10, 41, 2.

प्रातर्वस्तर (dem दोषावस्तर nachgebildet) nom. ag. früh leuchtend Åçv. Çr. 3, 12. Çāṇkh. Grh. 3, 4.

प्रातर्होम (प्रा० + होम) m. Frühpfer: ०विधि Verz. d. B. H. No. 1022.

प्रातर्स्तन (von प्रातर) 1) adj. morgendlich P. 4, 2, 104. Vārtt. 16. Sch. (auch प्रातर्स्तन). TS. 1, 5, 9, 1. Schol. zu Kāṭh. Çr. 444, 2. रेखाप्रभृत्यादित्ये त्रिमुहूर्तं गते रवौ । प्रातर्स्तनः स्मृतः कालो भागः सो ऽहस्तु पञ्चमः ॥ VP. bei Kull. zu M. 3, 280. — 2) n. Frühe (es werden fünf Tageszeiten unterschieden: Frühe, Morgen (संग्रह), Mittag, Nachmittags, Abend) TBr. 1, 5, 2, 1.

प्रातस्तराम् (wie eben) adv. ganz früh am Morgen Buāt. 4, 14.

प्रातस्त्य (wie eben) adj. morgendlich: वापु Schol. zu Amar. 58.

प्रातस्त्रिवर्ग (प्रातर + त्रिवर्ग) adj. f. als Beiw. der Gaṅgā MBh. 13, 1846.

प्रातःसंध्या (प्रातर + सं०) f. Morgenröthe Kālikā-P. 22 im ÇKDa.